

20190827.033 09:50:0003

Raad voor Rechtsbijstand

Centraal kantoor Utrecht
Croeselaan 15 • 3521 BJ Utrecht
Postbus 24080 • 3502 MB Utrecht
Tel. 088 - 787 10 00 • Internet www.rvr.org

Ministerie van Justitie en Veiligheid
De Minister van Justitie en Veiligheid
De Minister voor Rechtsbescherming
De Directie Wetgeving en Juridische
zaken
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Utrecht, 26 augustus 2019

Betreft: reactie Raad voor Rechtsbijstand op het wetsvoorstel Innovatiewet
Strafvordering

Geachte Minister,

Het onderhavige wetsvoorstel beoogt innovatie in het strafprocesrecht te realiseren. Deze in het voorliggende concept uitgewerkte voorstellen beïnvloeden ook deels de gesubsidieerde rechtsbijstand. Vandaar dat de Raad voor Rechtsbijstand (hierna: de Raad) de behoefte voelt te reageren op het wetsvoorstel.

Hierna geeft de Raad een korte reactie op een viertal onderdelen van het wetsvoorstel, namelijk: de prejudiciële procedure bij de Hoge Raad, de rechterlijke uitspraak na geslaagde herstelbemiddeling, de afzonderlijke behandeling vordering van de benadeelde partij en het bewijs door opname van beeld, geluid, of beeld en geluid. De Raad schetst in deze reactie op hoofdlijnen de (mogelijke) consequenties van het wetsvoorstel voor de gesubsidieerde rechtsbijstand. Mocht er behoefte bestaan aan een nadere toelichting of uitwerking, dan is de Raad daar graag toe bereid.

1. De prejudiciële procedure bij de Hoge Raad

De Raad ziet overeenkomsten met de prejudiciële procedure die thans al geldt in civiele zaken. Het lijkt voor de hand te liggen daarom voor prejudiciële strafzaken in eerste instantie aansluiting te zoeken bij de gehanteerde vergoedingssystematiek voor de rechtsbijstand in de civiele evenknie.

In civiele zaken verstrekt de Raad aan de advocaat een afzonderlijke toevoeging voor de prejudiciële procedure. Voor wat betreft de vergoeding in die zaken wordt aangesloten bij de urentoekenning die geldt voor het type procedure. Als de prejudiciële procedure bijvoorbeeld een consumentenzaak is, dan is de forfaitaire vergoeding daarvoor 11 punten maal een puntvergoeding.¹ Stel dat het gaat om een belastingzaak, dan is de forfaitaire vergoeding daarvoor 8 punten maal de puntvergoeding.

¹ De puntvergoeding is op dit moment € 108,57. Daarnaast kan soms aanspraak worden gemaakt op diverse toeslagen, zoals bijvoorbeeld een zittingstoeslag van 2 punten.

Raad voor Rechtsbijstand

Als deze systematiek in de toekomst ook wordt gevolgd voor de strafrechtelijke procedure, dan wordt de forfaitaire vergoeding voor de prejudiciële procedure strafrecht in de regel 8 punten² maal de puntvergoeding. Mocht in een procedure de tijdsbesteding aan de verlening van rechtsbijstand uitgaan boven het aantal uren dat gelijk is aan drie maal het aantal punten (in dit type strafzaak dus 24 uur), dan kan de Raad per extra gewerkt uur een extra punt verstrekken.³ Hoewel deze zogenaamde extra uren regeling ook in civiele zaken kan worden toegepast, wordt van deze extra uren vergoeding vooral in strafzaken gebruik gemaakt.

De Raad wil graag in overleg met de direct betrokkenen in dit proces nader bezien of de geschetste vergoedingensystematiek voor de nieuwe procedure recht doet aan de door de advocaat te verrichten werkzaamheden en voldoende tegemoetkomt aan het advies in het onderzoek 'De Wet prejudiciële vragen aan de Hoge Raad'⁴, om de kosten die de verdachte maakt voor deze procedure in aanmerking te laten komen voor vergoeding.

2. Rechterlijke uitspraak na geslaagde herstelbemiddeling

Een verdachte maakt frequent aanspraak op gesubsidieerde rechtsbijstand. Vaak gebeurt dat op last van de rechter.⁵ De Raad voor Rechtsbijstand verstrekt op basis van die last een toevoeging als een dagvaarding is uitgebracht. Die toevoeging behelst een forfaitaire vergoeding van 8 of 6 punten, afhankelijk van de meervoudig of enkelvoudige behandeling van de zaak.⁶

De vergoeding wordt door de Raad betaalbaar gesteld als er een uitspraak van de rechter wordt overgelegd. Indien er geen inhoudelijk behandeling heeft plaats gevonden, bijvoorbeeld na een niet ontvankelijkverklaring van de Officier van Justitie, dan heeft dat geen invloed op de hoogte van de vergoeding van 8 of 6 punten. De Raad kan wel een hogere vergoeding toekennen als de werkzaamheden substantieel hoger uitvallen dan de norm (zie onder 1), maar geen lagere vergoeding als werkzaamheden aanmerkelijk lager zijn dan de norm.

Ook een benadeelde partij kan een toevoeging krijgen in een strafrechtelijke procedure. Of er een toevoeging wordt afgegeven wordt beoordeeld aan de hand van een aantal criteria. Ingevolge artikel 44 lid 4 van de Wet op de rechtsbijstand wordt kostenloze rechtsbijstand aan een slachtoffer of een nabestaande⁷ van het slachtoffer verleend, indien: het gaat om een misdrijf tegen de zeden of een geweldsmisdrijf, in de desbetreffende zaak vervolging is ingesteld en het slachtoffer onderscheidenlijk de nabestaande overeenkomstig artikel 3 van de Wet schadefonds geweldsmisdrijven in aanmerking komt voor een uitkering.

Voldoet de rechtsbijstandverlening aan het slachtoffer niet aan de definitie van artikel 44 lid 4, maar is wel sprake van een gewelds- en zedenmisdrijven met ernstig letsel dan kan toch worden toegevoegd. Maar dan is toevoeging wel afhankelijk van de geldende

² De vergoeding is 8 punten als de strafzaak in eerste aanleg is behandeld door een meervoudige kamer. Is de zaak behandeld door een enkelvoudige kamer, dan wordt de zaak beloond met 6 punten.

³ Artikel 22 van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand.

⁴ De Wet prejudiciële vragen aan de Hoge Raad: een tussentijdse evaluatie in het licht van de mogelijke invoering in het strafrecht, Bijlage bij Kamerstukken II 2016/17, 32612, nr. E

⁵ Is er geen last dan kan de verdachte aanspraak maken op gesubsidieerde rechtsbijstand, maar is verlening afhankelijk van inkomen- en vermogensnormen.

⁶ Daaraan voorafgaand kan een advocaat ook aanspraak maken op een vergoeding voor piketbijstand, bij een aangehouden verdachte.

⁷ Indien het slachtoffer is overleden ten gevolge van het misdrijf.

Raad voor Rechtsbijstand

inkomen – en vermogenstoets. Valt een slachtoffer binnen de financiële normen van de Wet op de rechtsbijstand, dan voegt de Raad een advocaat toe zonder oplegging van de eigen bijdrage.⁸

Voor de toegevoegde advocaat van de benadeelde partij (slachtoffer of nabestaande) in de strafprocedure is een civielrechtelijke vergoeding voor rechtsbijstand beschikbaar van 11 punten.⁹ De Raad kan een toevoeging afgeven voor mediation, maar de huidige systematiek kent nog geen toevoeging en vergoeding voor mediation of (herstel) bemiddeling in strafzaken. Als daarvoor in de toekomst wordt gekozen kan wellicht een parallel worden gevonden in de huidige vergoeding voor bemiddeling in civiele zaken. Wanneer een rechter partijen in een echtscheiding verwijst voor bemiddeling dan heeft de mediator recht op 4 punten per partij per bemiddeling. Komt één partij in aanmerking voor gesubsidieerde rechtsbijstand dan is de vergoeding 4 punten; bij twee partijen is de vergoeding 8 punten.

Bij het ontwerp van een nieuw regeling, wil de Raad twee kwesties ter overdenking mee geven. Ten eerste. Hoe verhoudt de bemiddeling zich tot de last tot toevoeging die voor de verdachte is afgegeven? Ten tweede. Als de hiervoor beschreven systematiek wordt gevolgd, dan kan het voorkomen dat partijen in de bemiddeling (in het gunstigste geval) allebei zijn toegevoegd, maar dat de één wel een eigen bijdrage betaalt (de benadeelde partij) en de ander (de verdachte) niet.

3. De afzonderlijke behandeling vordering van de benadeelde partij

De financieringssystematiek zal voor de benadeelde partij bij afzonderlijke behandeling van de vordering waarschijnlijk mogelijk geen wijziging hoeven te ondergaan. De toevoeging die voor de hoofdzaak wordt verstrekt kan worden meegenomen naar de afgesplitste zaak. Via zittingstoelagen lijken eventueel extra werkzaamheden voldoende te kunnen worden gecompenseerd. Maar of dat daadwerkelijk het geval is, zal nader moeten worden bekeken.

Voor de hand ligt dat de verdachte verweer zal willen voeren tegen de van de hoofdzaak afgesplitste vordering. Nu loopt het verweer mee in de toevoeging die voor de verdachte in de hoofdzaak is afgegeven. Wellicht kan ook hier via zittingstoelagen worden voorzien in extra werkzaamheden voor de advocaat. Maar voorstelbaar is ook dat de zaak een andere type specialisme vergt, waarin de strafrechtadvocaat minder goed kan voorzien en een andere type advocaat meer soelaas kan bieden. Het is daarom geboden om verder in te zoomen op de gevolgen van de afsplitsing. Daarin speelt tevens de vraag wat de reikwijdte is van de last tot toevoeging. Ziet die last ook op de afgesplitste vordering?

Verder kwam de vraag op hoe de definitie van het gewelds- en zedenmisdrijf (artikel 561) zich verhoudt tot de definitie die in het kader van de Wet op de rechtsbijstand (artikel 44) wordt gehanteerd. Kan hierdoor onbedoeld spanning optreden met de bedoeling van de wetgever om de drempels voor de benadeelde partij te verlagen bij het instellen van een vordering tot schadevergoeding?

⁸ Dit gebeurt op basis van artikel 44 lid 3 van de Wet op de rechtsbijstand.

⁹ Ook hier kan eventueel aanspraak worden gemaakt op extra uren, bij werkzaamheden die uitstijgen boven het forfait van drie keer 11 punten.

4. Bewijs door opname van beeld, geluid, of beeld en geluid

De Raad kan de gevolgen voor de gesubsidieerde rechtsbijstand van dit voorstel nog niet goed overzien. Het gebruik van die middelen in dit proces lijkt te gaan toenemen. Als dat zo is, dan heeft dat gevolgen voor de rechtsbijstand.

Om de verdachte goed te kunnen bijstaan, zal de advocaat van de verdachte kennis willen nemen van de geluid – en of beeldfragmenten. Dat leidt dan tot een hogere tijdsbesteding van de advocaat, die mogelijk sneller zal leiden tot het toekennen van extra uren en dus hogere kosten. Die kosten zullen zeker stijgen als op de geluid- en beeldfragmenten een buitenlandse taal wordt gesproken en voor het kennis kunnen nemen van wat wordt besproken de hulp en inzet van een gesubsidieerde tolk noodzakelijk is.

Hoogachtend

Algemeen directeur/bestuurder

Raad voor Rechtsbijstand

Centraal kantoor Utrecht • Postbus 24080 • 3502 MB Utrecht

PostNL Port Betaald

Afz. 3502 MB 24080

NEERLAND

26.08.2019

Postbus MB 24080

0827.033 08:50 0007

Gezien scankamer
JenV
27 AUG. 2019

FMHaaglanden
27 AUG. 2019
Ontvangen

NK3CC #X830X0X#00#0000#